

INTERNATIONAL WEEKLY

№ 14

01.09.2019 – 15.09.2019

Foreign
Policy
Research
Institute

Friedrich Naumann
STIFTUNG **FÜR DIE FREIHEIT**

ЗМІСТ

Україна – Європейський Союз	3
АНАЛІЗ ТЕМИ ТИЖНЯ	3
<i>Візит Зеленського до Польщі та його результати .....</i>	<i>3</i>
Інші події в ЄС	6
Зовнішня політика	11
АНАЛІЗ ТЕМИ ТИЖНЯ	11
<i>В очікуванні Нормандського формату.....</i>	<i>11</i>
Двосторонні відносини.....	14
НІДЕРЛАНДИ.....	14
ШВЕЦІЯ	14
ЕФЮПІЯ	14
КНР	15
НАТО.....	15
ЛАТВІЯ	16
ЛИТВА	16
КОРОЛІВСТВО ТАЇЛАНД.....	17
СЛОВЕНІЯ.....	17
Опір російській гібридній війні	18
АНАЛІЗ ТЕМИ ТИЖНЯ.....	18
<i>Цемах як інструмент інформаційної війни Росії.....</i>	<i>18</i>

Україна – Європейський союз

АНАЛІЗ ТЕМИ ТИЖНЯ

Візит Зеленського до Польщі та його результати

31 серпня і 1 вересня 2019 року президент України Володимир Зеленський провів у Польщі. Там він взяв участь у меморіальних заходах з нагоди 80-ї річниці початку Другої світової війни, а також провів ряд міжнародних зустрічей. Також Зеленський встиг провести прямі переговори з лідерами Польщі, Грузії, Литви, Бельгії та віце-президентом США Майком Пенсом (президент США Дональд Трамп скасував візит через ураган Доріан, президента РФ Володимира Путіна до Польщі не запрошували).

Свої переговори з польською стороною Зеленський назвав "проривом у відносинах". З президентом Польщі Анджеєм Дудою він домовився спорудити на кордоні двох країн спільний меморіал примирення та вирішити спірні питання, пов'язані з історією: розблокувати дозвіл на ексгумацію загиблих поляків в Україні, впорядкувати українські місця пам'яті в Польщі. Крім того, Зеленський і Дуда підтвердили неприпустимість зняття санкцій з РФ до повернення Україні Криму та Донбасу, а також неприйнятність проекту «Північний потік-2». Зеленський озвучив інтерес Києва до міжнародних проектів Варшави: співдружності Тримор'я, енергетичної співпраці Польща-США-Україна. На зустрічі з польськими бізнесменами Зеленський заявив, що «готовий особисто захищати всі інвестиції». На переговорах з прем'єром Матеушем Моравецьким Зеленський закликав Польщу інвестувати в Україну і долучитися до відновлення Донбасу.

У віце-президента США Майка Пенса Зеленський заручився обіцянкою продовжити підтримку України. Президент також порушив питання про надання Києву військово-технічної допомоги від Вашингтона. Пенс, у свою чергу, нагадав про необхідність продовжувати реформи і боротися з корупцією. Зеленський обговорив і свою майбутню зустріч з лідером США. З президентом Грузії Саломе Зурабішвілі Зеленський домовився про взаємні візити на найвищому рівні найближчим часом. Вони також обговорили координацію дій Києва і Тбілісі в рамках співпраці з інститутами ЄС.

Президент Литви Гітанас Науседа запросив президента України до Вільнюса. Зеленський озвучив надію на розширення обсягів литовських інвестицій і дав гарантії незмінності курсу Києва на проєвропейські реформи. У 2020 році в Литві пройде Міжнародна конференція з питань реформ в Україні. Зеленський також запросив Литву брати участь у відновленні інфраструктури Донбасу. Бельгійський прем'єр-міністр Шарль Мішель підтримав зусилля Зеленського з відродження Нормандського формату переговорів щодо конфлікту

на Донбасі. Ключовою темою їхніх переговорів стала боротьба з корупцією в Україні. Зеленський запевнив Мішеля у своїй прихильності реформам та висловив надію на інвестиційну допомогу Бельгії.¹

Таким чином, дводенний офіційний візит Президента України Володимира Зеленського до Республіки Польща в рамках участі у меморіальних заходах з нагоди 80-ї річниці початку Другої світової війни був доволі вагомим та знаковим для України з кількох причин. **По-перше**, зустріч була значимою через її багатосторонній характер, з огляду на присутність у заходах багатьох світових лідерів. **Друга причина** — це важливість розвитку двосторонніх українсько-польських відносин, які, м'яко кажучи, наразі знаходяться в не дуже гарному стані. **По-третє**, візит припав на нещодавнє завершення перехідного періоду зміни влади (включно з главою зовнішньополітичної служби) в Україні, що слугувало непоганою нагодою для підтримки старих і налагодження нових зв'язків між представниками України та світу.

Оцінюючи візит В. Зеленського, як і сам польський захід, приурочений подіям восьмидесятирічної давнини, в цілому, то слід зазначити, що першим позитивним моментом зібрання у Варшаві була власне сама нагода, з приводу якої представники світової громадськості, включаючи й українських, мали можливість зустрітися у польській столиці, а саме — 80-та річниця початку Другої світової війни. У розрізі зазначеного важливо, що для участі у меморіальних заходах не було запрошено таку особистість, як російський керманіч Владімір Путін — людину, яка нахабно та цинічно порушує той світовий порядок, який склався на нашій планеті у повоєнну добу, що, зокрема, виражається у воєнному вторгненні Росії до таких країн як Грузія, Україна, Сирія, з усіма негативними наслідками цього. Другою позитивною складовою візиту було проведення двосторонніх зустрічей зі світовими лідерами, серед яких варто виділити зустріч Володимира Зеленського з американським Віце-президентом Майком Пенсом. Третім стратегічно важливим моментом був сам візит В.Зеленського до Польщі як до найбільш послідовного партнера України у міжнародних справах та протистоянні російській агресії. **Цей візит став заключною ланкою в побудові Зеленським вертикального стратегічного зовнішньополітичного вектору України по вісі Північ - Південь**

Підсумовуючи усе вище зазначене, можна констатувати, що дводенний візит Володимира Зеленського до Варшави, як і самі меморіальні заходи з нагоди 80-ї річниці початку Другої світової війни, були цікавою зовнішньополітичною подією на зламі цього річного літнього та осіннього сезонів. Особливо це було важливо як з огляду на участь у заходах великої кількості представників різних країн світу, необхідність «розтопити лід» у відносинах між Польщею та Україною та гостра необхідність нової української влади у продовженні та покращенні національної зовнішньої політики, особливо у розрізі її прозахідного вектору. В цілому **заходи у Варшаві слід вважати такими, які пройшли для України досить плідно, з закладенням нових підвалин для політичної, економічної та енергетичної незалежності нашої держави**. Нерідко буває, що саме заходи, присвячені питанням складного минулого, стають нагодою для побудови доброго майбутнього. Є надія, що польський візит саме таким і був.²

Таким чином, візит Президента України до Польщі можна назвати доволі насиченим та продуктивним. Передусім, **польська та українська сторони зробили перші кроки на шляху до відновлення повноцінного**

¹ <https://nv.ua/ukr/ukraine/politics/zelenskiy-u-varshavi-novini-ukrajini-50040418.html>

² <https://economistua.com/pidsumki-vizitu-zelenskogo-do-respubliki-polshha/>

стратегічного партнерства. Підтвердженням пільності стратегічних інтересів двох країн стала домовленість про проведення ексгумаційних робіт, спорудження меморіалу примирення, продовжити санкційний тиск на Росію та погодилися протистояти побудові "Північному потоку-2".

До цих кроків варто віднести підписання тристороннього меморандуму щодо скрапленого газу. Угода між Україною, Польщею та США може стати історичною для всього східноєвропейського регіону – завдяки поставкам із США регіон вперше позбувається газової залежності від РФ. Як зазначає відомий польський політолог *Пшемислав Журавський вель Граєвський*: «Для України цей меморандум має ще один вимір – завдяки ньому ви де-факто стаєте членом Тримор'я, отримавши доступ до його проєктів. Так, членство де-юре наразі неможливе – проєкт створено лише для членів ЄС, однак скористатися перевагами цього об'єднання Україна може й без формального членства. Оптимальним сценарієм мала б стати поява нехай і обмеженого військового контингенту НАТО в Україні, що має відбити у РФ бажання повномасштабного вторгнення. Навіть якщо це буде спільний польсько-литовський контингент, посилений незначною кількістю солдатів із США та, можливо, Канади та Великої Британії – цього буде достатньо»³. Так, Україна має і надалі шукати точки дотику з сусідньою-країною, іти на компроміси, а також відстоювати і власні національні інтереси.

---

³ Нові завдання для Києва та Варшави: погляд із Польщі на відносини з Україною. <https://www.euointegration.com.ua/articles/2019/09/6/7100403/>

Інші події в ЄС

Швеція може запровадити новий податок через Росію – ЗМІ

01.09.2019

Уряд Швеції планує ввести новий податок для фінансової галузі, щоб фінансувати більш високі витрати на оборону на тлі зусиль з протидії військовому нарощуванню Росії в Балтійському морі.

Про це повідомляє "Європейська правда" з посиланням на Bloomberg.

Уряд меншості домовився з Центристською партією і лібералами, які співпрацюють з ним з питань бюджетної політики, ввести новий податок на банки, які будуть фінансувати додаткові 5 млрд крон (\$508 млн) в оборонних витрат в 2022 році, заявила міністр фінансів Магдалена Андерссон в Стокгольмі в суботу.

Вона сказала, що більш детальна інформація про те, як буде розроблений податок, буде надана пізніше.

Ця пропозиція є новим поштовхом з боку правлячих соціал-демократів, щоб спробувати змусити фінансову галузь вносити більше в державну казну. Попередні спроби партії підвищити податки на банки провалилися після того, як вона зіткнулася з правилами конкуренції Європейського Союзу і критикою, що ці плани поставлять шведські компанії у невигідне конкурентне становище.

За словами Андерссон, банки можуть потребувати державної допомоги під час фінансових криз, і тому має сенс, щоб вони платили більше податків, щоб компенсувати витрати, які можуть виникнути.

Українська правда

Чехія, Угорщина та Іспанія в рамках місії НАТО розпочинають патрулювання неба країн Балтії

02.09.2019

У понеділок, 2 вересня, на охорону повітряного простору країн Балтії заступили представники військово-повітряних сил Чехії, що розмістилися на авіабазі в естонському Емарі.

Про це повідомляє "Європейська правда" з посиланням на портал ERR.

Як повідомили в пресслужбі Генштабу Сил оборони Естонії, чехи прибули зі своєї авіабази в Чаславі. Вони будуть виконувати завдання на винищувачах JAS-39 Gripen і пробудуть в Естонії чотири місяці. Пілоти будуть нести службу цілодобово, виконуючи при необхідності польоти розпізнавання повітряних об'єктів і здійснюючи регулярні тренувальні польоти.

"Естонія приєдналася до НАТО навесні 15 років тому. З моменту, коли об'єдналися три балтійські держави, почалася і місія з охорони повітряного простору Балтії", - сказав міністр оборони Естонії Юрі Луйк в понеділок на урочистій церемонії.

Військово-повітряні сили країн НАТО знаходяться в Естонії, Латвії та Литві, в порядку ротачії згідно з рішенням Ради Альянсу 29 березня 2004 року, коли країни Балтії стали членами альянсу. У 2012 році на саміті НАТО в Чикаго було прийнято рішення продовжити місії ВПС в країнах Балтії на невизначений час. У самих країн Балтії власних винищувачів немає.

Другий льотний загін НАТО базується в Литві на авіабазі в Шауляї. 3 вересня там також пройде церемонія зміни особового складу місій. Замість льотчиків Бельгії та Данії до охорони повітряного простору країн Балтії приступлять пілоти з Угорщини та Іспанії.

Європейська правда

Віце-президент Єврокомісії обговорив із новим главою Міненергоєкології анбандлінг "Нафтогазу" і тристоронні газові переговори

03.09.2019

Віце-президент Європейської Комісії Марош Шефчович повідомив про проведену у вівторок продуктивну телефонну розмову з новим міністром енергетики та екології України Олексієм Оржелем.

"Добре мати партнера з таким відмінним послужним списком у сфері енергетики та #energytransition, враховуючи майбутні завдання, зокрема анбандлінг і #TratellGasTalks", - написав він у Twitter.

Коментар від української сторони та інформація про інші деталі дискусії поки що відсутні.

Новий уряд в Україні було сформовано ввечері 29 серпня. Прем'єр Олексій Гончарук, а потім і глава Міненергоєкології заявили, що наразі ведеться активна робота щодо вибору моделі анбандлінгу НАК "Нафтогаз Україна" та підготовка до тристоронніх газових переговорів за участю Росії і ЄС.

"Саме цими днями ми опрацьовуємо питання того, яка модель (анбандлінгу - ІФ) є кращою, ми навіть про це говорили з нашими американськими партнерами. Ми оберемо найкращу модель. Нам максимально швидко необхідно отримати сертифікацію. Необхідно виходити на переговори з російською стороною в повній бойовій готовності", - сказав міністр 2 вересня.

Інтерфакс-Україна

Парламент Британії зробив перший крок для блокування "жорсткого" Brexit

04.09.2019

Депутати парламенту Великої Британії в середу зробили перший крок для блокування виходу країни з ЄС без угоди, підтримавши відповідний законопроект.

Про це повідомляє ВВС.

"Члени британської Палати громад цієї середи підтримали в другому читанні законопроект, який блокує вихід країни з ЄС 31 жовтня без угоди. За законопроект проголосували 329 депутатів, проти були 300 законодавців", - йдеться в повідомленні.

Відтепер депутати можуть пропонувати свої поправки до документа, які будуть виноситися на голосування.

Цей законопроект в разі остаточного ухвалення та схвалення Палатою лордів у четвер зобов'яже британського прем'єра Бориса Джонсона просити ЄС про подальше відтермінування Brexit після 31 жовтня цього року. Щоправда, якщо члени верхньої палати внесуть в документ свої поправки, потрібне буде їх схвалення Палатою громад. Як тільки законопроект пройде всі ці стадії, його має підписати королева і тільки тоді він стане законом.

Як відомо, прем'єр Великої Британії Борис Джонсон раніше висловив бажання провести позачергові парламентські вибори 15 жовтня в разі затвердження згаданого законопроекту депутатами. Оскільки дії парламенту цілком руйнують його план вивести країну з ЄС за будь-яких умов до 31 жовтня.

Укрінформ

Посли ЄС схвалили продовження персональних санкцій проти Росії

04.09.2019

Комітет постійних представників ЄС (Coreper) схвалив рішення продовжити на півроку індивідуальні санкції проти Росії.

Про це повідомив посол України в ЄС Микола Тоцицький, передає "Європейська правда".

"На першому засіданні після літньої перерви Корепер погодив продовження антиросійських санкцій до березня 2020р. Підтримка суверенітету і територіальної цілісності України залишаються незмінними пріоритетами порядку денного ЄС. Розраховую, що цей курс буде продовжений і новим керівництвом інституцій ЄС" - написав він у Twitter.

Санкції були вперше запроваджені у 2014 році у вигляді заборони на в'їзд і заморожування активів. До березня в списку перебували 153 людини і 40 компаній.

Під час останнього продовження рішення про санкції ЄС включив до цього переліку 8 росіян, причетних до інциденту 25 листопада минулого року в районі керченської протоки, в результаті якого були захоплені українські кораблі та моряки.

Українська правда

Росія сплатила свій борг перед Радою Європи

04.09.2019

Росія виплатила Раді Європи заборгованість за 2017-2018 роки за внесками в бюджет організації.

Про це заявив генсек Ради Європи Турбйорн Ягланд в інтерв'ю Schweizer Radio und Fernsehen, повідомляє "Європейська правда".

"Росія щойно повністю виплатила свої невикладені внески. Це тішить", - сказав Ягланд.

Він наголосив, що ці виплати не були причиною, за якою в організації прагнули повернути Росію в якості повноправного члена.

"Ми хотіли знову мати можливість відстоювати інтереси російських громадян у Росії", - заявив генсек.

Офіційний представник генерального секретаря Ради Європи Даніель Хольтген підтвердив ТАСС виплату майже всієї суми заборгованості.

"Я можу підтвердити, що гроші за 2018 і 2017 року (€54,7 млн) були на 97% перераховані станом на сьогоднішній ранок", - сказав він.

26 червня Парламентська асамблея Ради Європи погодилася повернути росіян без жодних санкцій. Проте ПАРЄ відклала затвердження повноважень РФ до висновку Венеціанської комісії про статус депутатів Державної думи РФ, обраних із голосами кримчан.

Європейська правда

ЄС не виконав своїх зобов'язань щодо ядерної угоди - Іран

08.09.2019

Європейські підписанти Спільного всеосяжного плану дій (СВПД) щодо іранської ядерної програми не виконали своїх зобов'язань.

Як повідомляє "Європейська правда" посилаючись на Reuters, про це заявив керівник Організації атомної енергії Ірану Алі Акбар Салехі.

"На жаль, європейські сторони не виконали свої зобов'язання... Угода не є вулицею з одностороннім рухом, і Іран діятиме відповідно, як ми робили досі, поступово скорочуючи виконання наших зобов'язань", - сказав він після зустрічі з виконувачем обов'язки глави МАГАТЕ Корнелем Ферутою.

Салехі підкреслив: "Іран продовжуватиме скорочувати свої ядерні зобов'язання доти, доки інші сторони не виконають свої".

На цю заяву вже відреагували в ЄС. За словами міністра закордонних справ Франції Жана-Іва ле Дріана, оголошене Іраном скорочення виконання зобов'язань по СВПД є негативним фактором, але діалог про повернення до ядерної угоди ще можливий.

"Дії, які вони зробили, є негативними, але не остаточними. Вони можуть повернутися до угоди, і шлях для діалогу все ще відкритий", - сказав він в інтерв'ю радіостанції Europe 1.

Європейська правда

ЄС не визнає місцеві вибори, проведені Росією в окупованому Криму – заява

09.09.2019

Європейський союз не визнає проведення місцевих виборів 8 вересня в окупованому Росією Криму. Про це йдеться в офіційному повідомленні на сайті ЄС.

«Місцеві та регіональні вибори відбулися 8 вересня в Російській Федерації та на Кримському півострові. Європейський союз не визнає незаконну анексію Криму та Севастополя Російською Федерацією і продовжує засуджувати це порушення міжнародного права. Тому Європейський союз не визнає проведення виборів на Кримському півострові. Будь-хто, хто обраний на Кримському півострові і претендує на «представлення» населення Криму та Севастополя, не буде визнаний представниками цих територій, які є українськими», – йдеться в повідомленні.

8 вересня на території анексованого Росією півострова пройшло «голосування» до російського парламенту Криму і в місцеві органи влади.

Прокуратура Автономної Республіки Крим закликала жителів півострова не брати участь у цих «виборах».

Офіційний Київ та країни Заходу неодноразово заявляли, що не визнають законності проведення Росією будь-яких виборів в анексованому Криму.

Радіо Свобода

У Британії набув чинності закон, що блокує Brexit без угоди 31 жовтня

09.09.2019

У Британії набув чинності схвалений минулого тижня закон, який завадить прем'єр-міністру Борису Джонсону вивести країну з Євросоюзу без угоди 31 жовтня.

Про це заявив спікер Палати лордів Норман Фаулер, повідомляє "Європейська правда" з посиланням на Reuters.

Новий закон, схвалений королевою, передбачає, що прем'єр-міністру доведеться до 19 жовтня або затвердити угоду в парламенті, або отримати від депутатів згоду на вихід без угоди.

Після закінчення цього терміну йому доведеться подати запит на відтермінування виходу Великої Британії до 31 січня 2020 року.

Однак Джонсон сказав, що краще помре, ніж піде на перенесення, і уряд вже консультується зі своїми адвокатами, шукаючи лазівки у законі, щоб обійти його, сказало джерело, знайоме з цим питанням, пише Bloomberg.

Українська правда

Дипломатію ЄС замість Могеріні очолить глава МЗС Іспанії

10.09.2019

Новим високим представником ЄС з питань зовнішньої та безпекової політики стане міністр закордонних справ Іспанії Жозеп Боррель.

Як повідомляє "Європейська правда", про це оголосила наступна президентка Єврокомісії Урсула фон дер Ляєн, представляючи у Брюсселі новий склад ЄК.

Боррель з 1 листопада замінить на посаді італійку Федеріку Могеріні, яка керувала дипломатією ЄС останні п'ять років.

У травні 2019 року в одному з інтерв'ю іспанській пресі Боррель назвав Росію "старим ворогом Іспанії, який знову заявляє про себе", чим викликав обурення Путіна, якому довелося відповідати на недружню заяву іспанського міністра.

Враховуючи погляди Борреля, можна висловити стриманий оптимізм, що він проводитиме більш прихильну відносно України політику, порівняно з Могеріні.

Але варто пам'ятати, що у визначенні спільної зовнішньої політики ЄС основне слово все одно залишається за державами-членами.

Європейська правда

Зовнішня політика

АНАЛІЗ ТЕМИ ТИЖНЯ

В очікуванні Нормандського формату

У Берліні 2–3 вересня відбувалася зустріч політичних радників глав країн "Нормандської четвірки", повідомляє "Укрінформ".⁴ Позиція України. Міністр закордонних справ України Вадим Пристайко розповів, що під час перемовин мовилося про виконання конкретних домовленостей, які відкриють шлях до зустрічі на вищому рівні, повідомляє "Укрінформ". «Сподіваюся, що досягнуті домовленості, які ми збираємося виконати всі, буде імплементовано найближчим часом, і ми зможемо відкрити шлях до зустрічі на вищому рівні. Є певний успіх, на основі результатів якого ми збираємося базувати наступну зустріч лідерів,» – сказав міністр. Пристайко зазначив, що не може розкрити деталей домовленості "нормандської четвірки", але серед важливих моментів, на яких було зосереджено увагу, він назвав завершення процесу розведення військ у Станиці Луганській. Щодо зустрічі лідерів країн "нормандського формату", то про неї говорити ще зарано. За словами Пристайка, лідери Німеччини, Франції, України та Росії мають вирішити це самі на основі звітів, які їм представлять їхні радники.

Позиція Росії. Як розповів директор Центру політичної кон'юнктури Олексій Чеснаков, на зустрічі в Берліні так і не погодили дату саміту лідерів країн нормандського формату. Натомість радники лідерів країн "нормандської четвірки" обговорили умови, за яких цей саміт може відбутися. За словами Чеснакова, російська делегація наполягала, що спочатку треба виконати рішення попередніх зустрічей, а саме розвести сили в Петровському та Золотому, а також узгодити «формулу Штайнмаєра». Також Чеснаков розповів, що сторонам на зустрічі вдалося значно просунути в дискусії на вищезазначені теми. «Загалом можливість відновлення роботи "нормандського формату" вітають усі сторони. Роботу буде продовжено як на рівні помічників лідерів, так і в контактній групі,» – додав він.⁵ Отже, наразі викремились такі диспозиції сторін.

Україна. В ході зустрічі з Еммануелем Макрона, що відбулася в двадцятих числах серпня, президент держави-агресора В.Путін зазначив, що готовий до

⁴ <https://gordonua.com/ukr/news/war/-zavershiti-vijnu-jak-mozhna-shvidshe-pristajko-prokomentuvav-zustrich-radnikiv-goliv-krajin-normandskoji-chetvirki-1242812.html>

⁵ https://24tv.ua/radniki_lideriv_krayin_normandskoyi_chetvirki_zavershili_peregovori_v_berlini_n1200201

переговорів в нормандському форматі, однак лише в разі, якщо такі переговори будуть результативними. Результат будь-яких переговорів (якщо це не переговори про капітуляцію) передбачає бажання сторін йти на розумні компроміси. Україна таким болючим, але допустимим компромісом офіційно вважає виконання Мінських домовленостей. Інше питання, що українське бачення покрової реалізації Мінських угод кардинально відрізняється від бачення російського.

В цілому експерти відзначають посилення риторики українського президента в порівнянні з тією, що була ще кілька місяців тому. "Зеленський стає більш жорстким по відношенню до Росії. У нього з'явилося більше інформації, що відбувається у нас в Криму, на Донбасі, і яка це загроза для виживання держави. Він зробив свої висновки. Друге - його ж вибирали не для того, щоб йти на мир за всяку ціну. З політичної точки зору, Зеленському зовсім немає сенсу йти на речі, які важко пояснити українцям", - говорить Петро Бурковський.

Росія. Росія, в свою чергу, залишається на колишніх позиціях, виставляючи Україні, в тому числі, ті ж умови, що й раніше. Ключовими для Москви є два з них: затвердження на конституційному рівні особливого статусу Донбасу і прямі переговори України з "ЛДНР". По суті, обидва ці умови - лише механізми, що дозволяють Москві так чи інакше досягти своєї головної мети: **зберегти Україну в орбіті свого впливу**. В той же час Андрій Миселюк вважає, що Москва намагатиметься під час зустрічі настояти на своїх умовах. "Путін розуміє, що зараз м'яч на його боці, оскільки і Україна, і Франція з Німеччиною зацікавлені у зустрічі, а чи відбудеться вона, залежить від Москви, і він спробує вичавити з цієї вигідної ситуації максимум. Чого хоче Росія, було вже неодноразово озвучено, зокрема, Москву б влаштувала реалізація «плану Штайнмайера», і вони хочуть, щоб Україна письмово погодилася його виконувати. Росія завжди прагнула до легітимізації ОРДЛО, і ось тепер у неї з'явилося світло в кінці тунелю", - говорить Андрій Миселюк.

Захід. Після зустрічі Володимира Путіна з Еммануелем Макроном і компліментів на адресу російського президента, що пролунали впродовж неї, в Україні стали говорити, що **зустріч в «нормандському форматі» може бути небезпечна для України оскільки Захід може зіграти на боці Росії**. Свою стурбованість про те, що Франція та Німеччина можуть спонукати президента України Володимира Зеленського до неприйнятних поступок Москві висловив і колишній український президент, а нині представник України в Тристоронній контактній групі з питання врегулювання ситуації на Донбасі Леонід Кучма. "Зеленському буде дуже важко - він буде стояти один проти трьох опонентів", - зазначив він⁶.

Чим завершиться зустріч лідерів "нормандської четвірки", і що буде далі? Представники української влади в свою чергу висловлюють надію, що розраховують завершити війну до кінця року. Що стосується експертів, то вони будують прямо протилежний прогнози щодо підсумків саміту. Також на думку експертів, Росія в разі провалу переговорів постарается створити якомога більше проблем новій українській владі. "Я думаю, що Росія розраховує на кілька моментів. Перше - що нова команда з часом не впорається з керуванням державою, пересварилися з усіма. Можливо, взимку нам намагатимуться організувати "газову кризу". Крім того, негативний ефект може мати світова економічна криза, якої всі чекають в 2020 році. І в Кремлі очікують, що на тлі всього цього в Україні відбудеться серйозна політична криза, за результатами якого вони зможуть відіграти позиції", - говорить Петро Бурковський. Директор

6 Кучма стурбований тим, що Зеленського можуть підштовхнути на поступки Москві. <https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/2780186-kucma-sturbovanij-tim-so-zelenskogo-mozut-pidstovhnuti-na-postupki-moskvi.html>

Інституту соціально-політичного проектування "Діалог" Андрій Миселюк в свою чергу побоюється, що Кремлю за підтримки Німеччини і Франції на цей раз вдасться домогтися успіху. "Я думаю, будуть підписані нові домовленості. При цьому, на жаль, Росія доб'ється набагато кращих для себе результатів. І, на жаль, це вже ставить під питання подальшу можливість для України повернути Донбас на своїх умовах. Думаю, ймовірність такого результату не 100% звичайно, але дуже велика", - говорить експерт.⁷

Підводячи підсумки вищесказаного, очевидно, що зараз багато експертів висловлює занепокоєння з приводу майбутнього «Нормандського процесу». І цьому хвилюванню є доволі вагомі причини. Як ми бачимо Росія має в запасі багато питань якими можна маніпулювати на цій зустрічі, наприклад зараз вона активно наполягає на імплементації «плану Штайнмаєра», який передбачає наступні дії:

1. Проведення виборів в ОРДЛО без роззброєння бойовиків, відведення російських військ та контролю над кордоном.
2. Після проведення виборів Україна надає політичну та економічну автономію ОРДЛО.
3. Україна має оголосити повну амністію всім бойовикам.
4. Бойовики отримують статус "народної міліції".

Згідно з положеннями «формули», спочатку Україна повинна погодитися на вибори на Донбасі, надати регіону особливий статус і тільки потім відбудеться відведення військ. **Для України втілення такої «формули» буде означати капітуляцію у війні з Росією.** Не випадково, Леонід Кучма заявив, що українська сторона не згодна з положеннями «формули Штайнмайера» про проведення виборів на окупованих територіях без виведення військ. Він зазначив, що учасники «нормандської четвірки» повинні враховувати інтереси України.⁸

---

⁷<https://www.segodnya.ua/ukraine/kogda-vstretitsya-normandskaya-chetverka-i-zavershit-li-ona-voynu-na-donbasse-1326082.html>

⁸ Кучма про вибори на Донбасі: не можна здавати інтереси України. УНІАН. 13.09.2019 https://24tv.ua/u_kreml_i_nazvali_sviy_chas_zustrichi_normandskoyi_chetvirki_n1205172

Двосторонні відносини

Нідерланди

В Україні почав роботу новий посол Нідерландів

02.09.2019

Новопризначений посол Нідерландів в Україні Йоганнес де Мол вручив копії вірчих грамот заступниці міністра закордонних справ України Олені Зеркаль.

Про це повідомляє "Європейська правда" з посиланням на пресцентр МЗС.

Співпраця між Україною та Нідерландами в розслідуванні збиття літака МН17 є ілюстрацією добрих та плідних відносин між обома країнами, зазначили у відомстві.

"Співрозмовники констатували важливість продовження тісної взаємодії між країнами з метою притягнення всіх винних у скоєнні цього злочину до відповідальності, як в рамках кримінального процесу, так і в міжнародних судових інституціях", - йдеться у повідомленні.

Зеркаль підкреслила важливість продовження Нідерландами надання практичної допомоги у здійсненні реформ та політичної підтримки України на міжнародному рівні.

Де Мол наголосив, що суттєвий прогрес України у реалізації реформ "створює міцне підґрунтя для нарощення економічної співпраці між Україною та Нідерландами", розповіли в МЗС.

Європейська правда

Швеція

Швеція зацікавлена у подальшому розширенні співпраці з Україною з метою посилення підтримки і допомоги у вирішенні актуальних викликів

04.09.2019

«Швеція зацікавлена у подальшому розширенні співпраці з Україною з метою посилення підтримки і допомоги у вирішенні актуальних викликів,» – заявив новоприбулий Посол Королівства Швеція в Україні Тобіас Тиберг під час вручення копій вірчих грамот Заступнику Міністра закордонних справ України з питань європейської інтеграції Олені Зеркаль. «Такий інтерес Швеції є природним прагненням допомогти друзям і партнерам», – підкреслив шведський дипломат.

Тобіас Тиберг наголосив на незмінності позиції Уряду Королівства Швеція стосовно підтримки територіальної цілісності та суверенітету України. Крім того, він зазначив що практична допомога Стокгольма у проведенні реформ поширюється на широкий спектр сфер: зміцнення демократії та верховенства права, покращення бізнес-клімату, охорона довкілля, енергоефективність.

Олена Зеркаль наголосила, що Україна високо цінує підтримку та відчутну допомогу дружньої Швеції. Така дружня позиція допомагає Україні долати існуючі виклики й реалізовувати внутрішні та зовнішні пріоритети.

Міністерство закордонних справ України

Ефіопія

Відбулися політичні консультації між зовнішньополітичними відомствами України та Ефіопії

05.09.2019

5 вересня 2019 р. у м. Аддис-Абеба пройшов другий раунд політичних консультацій між міністерствами закордонних справ України та Федеративної

Демократичної Республіки Ефіопія. Українську делегацію на переговорах очолила Директор Департаменту країн Близького Сходу та Африки МЗС України Мирослава Щербатюк, а ефіопську - Генеральний директор Департаменту країн Європи та Європейського Союзу МЗС Ефіопії Мехретеаб Мулутета.

У ході консультацій сторони розглянули широке коло питань, пов'язаних з двосторонніми відносинами у торговельній та економічній сферах, шляхи активізації політичного діалогу, а також інші питання, що становлять взаємний інтерес. Сторони також обмінялись думками щодо ситуації у регіоні Східної Африки та країнах Африканського рогу. Ефіопська сторона була поінформована про ситуацію на Сході України та в Автономній Республіці Крим.

Було обговорено стан і перспективи розвитку співпраці між двома державами у рамках міжнародних організацій, включаючи Африканський Союз.

Міністерство закордонних справ України

КНР

Нові кроки співробітництва України та КНР у галузі енергетики

10.09.2019

Посольство України в Китайській Народній Республіці та в Монголії (за сумісництвом)

10 вересня ц.р. радник з економічних питань А.Сергієнко провів зустріч з віце-президентом китайської корпорації China National Electric Engineering Co. (CNEEC) У Гуйшенем. У ході зустрічі було обговорено співробітництво корпорації з ПраТ «Укргідроенерго», зокрема з питань реалізації проекту з будівництва 3-ї черги Дністровської ГАЕС. На даний час CNEEC вже підготувала ТЕО та комерційну пропозицію щодо проекту і планує у жовтні візит та переговори з «Укргідроенерго», а також відкриття представницького офісу в Києві. Стримуючим фактором просування цього проекту, зазначив керівник CNEEC, є відсутність на даний час рішення КМУ щодо проведення тендеру. Втім, китайська сторона розраховує, що новосформований український уряд достатньо швидко вирішить це питання.

Міністерство закордонних справ України

НАТО

Україна представить НАТО проект нової Стратегії національної безпеки

10.09.2019

Україна представить Північноатлантичному альянсу проект нової Стратегії національної безпеки з метою отримання відповідних рекомендацій і пропозицій.

Про це заявив віцепрем'єр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України Дмитро Кулеба представникам НАТО у штаб-квартирі Альянсу, повідомляє "Європейська правда" з посиланням на Урядовий портал.

Віцепрем'єр "повідомив співрозмовників про розробку проекту нової Стратегії національної безпеки України. Україна має намір презентувати цей документ союзникам з метою отримання відповідних рекомендацій і пропозицій", йдеться у повідомлення.

Також під час візиту Кулеба повідомив представникам НАТО про готовність України збільшити свій внесок у проведення операцій під проводом Альянсу.

Під час зустрічей сторони також домовились про продовження практики спільної військової підготовки включно зі стажуванням військовослужбовців ВМС Збройних Сил України на кораблях ВМС держав-членів НАТО.

Сторони також обговорили питання підготовки візиту Північноатлантичної ради НАТО в Україну наприкінці жовтня.

"Президент Зеленський визначив, що реформа Збройних Сил України, і загалом оборонного сектору, має здійснюватися відповідно до найкращих світових стандартів. Тому сьогодні в НАТО ми говорили про дуже практичні речі: як Альянс може допомагати Україні стати сильнішою, та про те, як Україна може допомогти Альянсу. Євроатлантичний курс України залишається незмінним, і візит є одним з підтверджень цього", – сказав Кулеба.

Європейська правда

Латвія

Посол України провів зустріч з Міністром культури Латвії

11.09.2019

Посольство України в Латвійській Республіці

11 вересня 2019 року Посол України в Латвії Олександр Міщенко зустрівся з Міністром культури Латвійської Республіки Наурісом Пунтулісом.

В ході розмови було обговорено поточний стан та перспективні напрями співпраці України і Латвії у сфері культури. Сторони відзначили наявність різновекторної та змістовної співпраці у попередні роки, а також доцільність її подальшого розвитку за рахунок сприяння у перекладі художніх творів на мови обох країн, розробки дорожньої карти для проведення Днів культури, а також підтримки діяльності товариств етнічних меншин обох країн, які дійсно виступають за підтримку національної самобутності, культури мови і традицій.

Н.Пунтуліс висловився на підтримку територіальної цілісності України та засудив російську агресію на сході України. Міністр запевнив, що Латвія і надалі буде надавати підтримку Україні.

У свою чергу Посол України висловив вдячність Уряду Латвії за незмінну підтримку України в умовах збройної агресії Росії.

О.Міщенко відзначив успішність проведення в Латвії Днів українського кіно, які відбулися в Ризі в період з 4 по 7 вересня ц.р. Сторони висловились за доцільність і в подальшому проводити такі кінофестивалі щороку, по чергово в Латвії та Україні.

Міністерство закордонних справ України

Литва

Україна та Литва налаштовані на результативний та прагматичний характер Міжнародної конференції з питань реформ в Україні, яка відбудеться у 2020 році у Вільнюсі

12.09.2019

Про це йшлося під час зустрічі заступника Міністра Василя Боднара та Посла з особливих доручень МЗС Литви Річардаса Дягутіса, визначеного відповідальним за організацію цього заходу.

За словами Річардаса Дягутіса, успішне проведення Конференції є одним з важливих пріоритетів Литви на наступний рік, що розглядається у Вільнюсі як частина загальної стратегії підтримки України.

Українська сторона підтвердила чітку налаштованість Президента України та Уряду України на пришвидшення реформ, подальше стимулювання економічного зростання та створення комфортних умов для іноземних інвесторів. Було підкреслено, що вдале поєднання політичних та економічних майданчиків під час зазначеної Конференції сприятиме результативному проведенню цього

заходу, що стане важливим фактором посилення підтримки процесу реформ з боку міжнародних партнерів України.

Українська сторона висловила вдячність литовській стороні за незмінні зусилля зі збереження «українського питання» у фокусі уваги європейської та євроатлантичної спільноти.

Міністерство закордонних справ України

Королівство Таїланд

Заступник Міністра закордонних справ України Сергій Кислиця прийняв Посла Королівства Таїланд в Україні Сансані Сахуссарунгсі у зв'язку із завершенням її дипломатичної місії в Україні

12.09.2019

12 вересня 2019 року Заступник Міністра закордонних справ України С.О.Кислиця прийняв Посла Королівства Таїланд в Україні С.Сахуссарунгсі у зв'язку із завершенням її дипломатичної місії в Україні.

Сергій Кислиця висловив вдячність пані Сансані Сахуссарунгсі за її особистий внесок у розбудову дружніх відносин та практичного співробітництва між Україною та Королівством Таїланд.

Сторони підкреслили важливість активізації двостороннього політичного діалогу, необхідність поглиблення торговельно-економічного співробітництва, розширення договірно-правової бази, а також підтримання тіснішої взаємодії в рамках міжнародних організацій.

Міністерство закордонних справ України

Словенія

Посол М.Бродович відвідав Дні економічної дипломатії

13.09.2019

13 вересня ц.р. Посол М.Бродович відвідав Дні економічної дипломатії у рамках 52-ї Міжнародної виставки «MOS» у Виставковому центрі м.Цельє.

Відкрили захід Віце-прем'єр-міністр, Міністр закордонних справ Словенії М.Церар та Міністр економічного розвитку та технологій Республіки Словенія З.Почівалшек.

Зазначений виставково-ярмарковий захід є одним з найбільших у Словенії та проводиться щорічно. Цього року країною-партнером є Чорногорія, яку представив Посол Чорногорії в Словенії В.Лазовіч. Загалом у виставці беруть участь понад 800 компаній з усього світу.

В рамках згаданого заходу Посол М.Бродович провів низку зустрічей з економічної тематики з метою обговорення актуальних питань порядку денного розвитку торговельно-економічних українсько-словенських відносин, під час яких, зокрема, наголосив що українська сторона приділяє підвищену увагу розвитку економіки України, проведенню необхідних реформ, покращенню інвестиційного клімату та підвищенню привабливості української економіки для міжнародних інвесторів.

Міністерство закордонних справ України

Опір російській гібридній війні

АНАЛІЗ ТЕМИ ТИЖНЯ

Цемах як інструмент інформаційної війни Росії

7 вересня відбувся великий обмін полонених. З російського полону повернулися 35 українців. Україна передала російській стороні осіб, звинувачених у співпраці з бойовиками на Донбасі або з російськими спецслужбами.

Серед них був і Володимир Цемах, колишній командир протиповітряної оборони бойовиків. Українські спецслужби затримали Володимира Цемаха в місті Сніжне в кінці червня 2019 року. Bellingcat очікували, що арешт матиме істотний вплив на розслідування об'єднаної слідчої групи JTТ щодо катастрофи МН17, бо саме Цемах, ніби-то, допоміг приховати ракетну установку «Бук» і частину її екіпажу 17 липня 2014 року — про це він заявляв він у 2015. 11 вересня у Нідерландах перекваліфікували статус фігуранта справи про збиття малайзійського літака Boeing рейсу МН17 над Донбасом Володимира Цемаха із свідка в підозрювані. Депутатка Європарламенту від Нідерландів Каті Пірі заявила, що рішення Києва включити Цемаха в список для обміну полонених з Росією стало вкрай болючим і для Нідерландів, і для родичів жертв збитого МН17.⁹

Колишній політичний в'язень Михайло Ходорковський в інтерв'ю “Ехо Москви” заявив, що Путін бажає уникнути відповідальності за збиття МН-17, тому готовий розтиснути щелепи. Зокрема, Ходорковський твердить: російська влада тримає недобросовісну позицію в цьому питанні. За його словами, росіяни найперше хочуть витягнути Цемаха, котрий фігурує, як ключовий свідок збиття МН-17. “Бажання зірвати ось цей ось процес, міжнародний процес в Нідерландах у Путіна настільки велике, що він готовий розтиснути щелепи”, – сказав Ходорковський. Він додав, що Путін це робить не з доброї волі, не через прояв гуманізму, а заради того, щоб уникнути відповідальності. “Тим не менш, не можу сказати, що не можна проводити цей обмін. Я, як людина, що пройшла більше 10 років в російських в'язницях, ніколи не скажу, що якщо є можливість людину звідти витягнути, робити цього не можна або не треба”, – додав він.¹⁰

⁹<https://hromadske.ua/posts/rosiya-pragnula-povernuti-cemaha-a-ce-svidchit-pro-te-sho-vona-boyitsya-eksministr-zakordonnih-sprav-shveciyi>

¹⁰ <https://rubryka.com/2019/09/07/rosijskyj-politv-yazen-putin-bazhaye-unyknuty-vidpovidalnosti-za-zbyttya-mn-17-tomu-gotovyj-roztysnuty-shhelepy/>

Тим не менш, існує думка, що щоб звільнити Цемаху з-під варти, українська влада пішла на порушення юридичних процедур. Про це в своїй статті для ZN.UA пише Володимир Кравченко. За його словами, при ухваленні українським судом рішення про звільнення Цемаху з-під варти були порушені юридичні процедури. Більш того: Володимир Цемах - громадянин України. А відповідно до статті 25 Конституції, громадянин України не може бути виданий іншій державі.

Тим не менше, Дональд Трамп, Ангела Меркель, Еммануель Макрон, президенти, прем'єри та міністри інших держав, лідери Євросоюзу, офіційна заява НАТО – ось неповний перелік західних партнерів України, що відразу, за лічені години після приземлення літака із бранцями Кремля, привітали Україну із цією подією.

То хто ж виграв від цього обміну: Зеленський чи Путін? Більша частина світових медіа підкреслювали успіх Володимира Зеленського. Дехто, як американське Politico, назвали суботні події "**триумфом нового президента України**". Німецький «Spiegel» зауважив, що це його "**перша значна міжнародна перемога за понад 100 днів на посаді**", а «Tagesschau» назвали свою статтю "Великий успіх Зеленського". Багато хто нагадував, що звільнення українців, у першу чергу полонених моряків, було однією з передвиборчих, а також післявиборчих обіцянок президента Зеленського.

Однак більшість медіа при цьому зауважили: успіх українського лідера не став безумовним. Причина сумнівів – історія із Володимиром Цемахом, яка привернула увагу багатьох європейських ЗМІ. Мабуть, найважливішими у цьому сенсі є публікації у Нідерландах, які формують суспільний запит – а отже і позицію цією держави. «Європейська правда» вже зазначала, що тут лежить найбільша небезпека для України. Якщо нідерландські медіа винесуть "вирок" про те, що Україна руйнує розслідування – то це може болюче вдарити по нашій державі незалежно від того, чи завдала видача Цемаха реальну шкоду розслідуванню.

І хоча слідчі вже дійшли висновку про причетність росіян та російського "Бука" до збиття лайнера, рішення про видачу Цемаха голландці сприйняли особливо болюче. Якщо інші держави одноставно вітали обмін полоненими і робили заяви про "мир", то у Нідерландах головними емоціями заяв політиків було обурення або жаль. Але є і добрі новини. Переважна більшість медіа, критикуючи Київ, все ж визнає, що він був змушений погодитися на видачу Цемаха. Зокрема, практично всі процитували заяви Зеленського та Баканова про те, що без Цемаха обмін не відбувся би.¹¹

Що буде далі? Очевидно, що обмін полоненими Росія буде використовувати для посилення своїх позицій на міжнародній арені. «Росія продемонструвала гуманітарний жест не стільки в наш бік, скільки в бік Заходу. Вони очікують пом'якшення не від нас. Тобто, Путін давно має певні ілюзії щодо пом'якшення ставлення від України. Але це все – ілюзії. Поки Крим лишається окупованим, ніякого поліпшення відносин не відбудеться», – пояснив український політолог, Володимир Фесенко. З позитивних моментів – найбільш поширені приводи для хвилювання поки що себе не виправдовують. Санкції через виданого Росії Цемаха навряд чи знімуть.

Повернення моряків додому також не означає зняття санкції із Росії через невиконання нею рішення Міжнародного трибуналу з морського права. Чому? Тому що через це санкції на неї не накладали. Тому що рішення трибуналу Росія досі не виконала. Причому – одразу з кількох причин. Перша і основна – Росія все ще не повернула українські кораблі. Вона повернула лише

11 <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2019/09/8/7100487/>

екіпажі. Це – не одне і те саме. Більше того, навіть екіпажі були повернуті в Україну не так, як було прописано у рішенні трибуналу. Його рішення від 25 травня 2019 року передбачало, що Росія має негайно звільнити 24 захоплених моряків та повернути три кораблі. 25 червня РФ мала відзвітувати про виконання цього рішення, але не відзвітувала. Моряки були повернуті в Україну 7 вересня. Тому формально рішення трибуналу досі лишається не виконаним.

З негативних нюансів обміну – ми не знаємо, чи існує прихована від широкого загалу частина домовленостей. Без цього ми не можемо ані розуміти ціну повернення українців додому, ані оцінювати потенційні ризики. З огляду на те, що Росія все ще лишається країною-агресором, яка не змінює своєї агресивної риторики щодо України, ризиків є чимало.¹²

Отже, **чинна влада України прийняла доволі складне рішення. Тому і наслідки цього рішення виглядають неоднозначно. З одного боку, наші громадяни нарешті повернулися додому, а з іншого, злочинці мають нети відповідальність за скоєні злочини, і Цемах має понести покарання.**

---

¹² https://24tv.ua/obmin_polonenimi_iz_rosiyeyu_vidbuvsya_prichini_tsina_ta_naslidki_n1202435